

Zapewne wszyscy potrafią wyróżnić recenzję spośród innych tekstów gazetowych, ale żeby zachęcić do pisania recenzji umieścimy przy informacji krótki opis gatunku i „przepis” na jej napisanie.

Słowo „recenzja” pochodzi z języka łacińskiego, w którym znaczyło „przeгляд”. Obecnie termin ten oznacza omówienie sprawozdawcze lub krytyczne konkretnego utworu literackiego, filmu, koncertu, wystawy, publikacji naukowej, itd. Omówienie to zamieszczane jest często w środkach masowego przekazu. My w tym tekście zajmiemy się recenzją książkową, bowiem do napisania właśnie takiej zachęcamy Państwa.

W każdej recenzji powinny znaleźć się:

- opis utworu recenzowanego – jego tytuł, autor itp.,
- istota dzieła, problem jaki porusza,
- sedno utworu – dotrzeć do niego należy dzięki analizie i interpretacji,
- zdanie autora recenzji do utworu recenzowanego,
- ocena -nie intuicyjna, ale poparta wiedzą, można porównać do innych utworów danego pisarza, czy danego gatunku, argumenty oceny powinny być uzasadnione i konkretne,

Recenzja powinna mieć określonego odbiorcę i być dostosowana do czytelnika (np. jeśli jest nim specjalista, to nie trzeba przywoływać podstawowych faktów). Powinna wiązać się z wiedzą, poziomem intelektualnym, gustem i wrażliwością piszącego. W recenzjach pojawia się specjalistyczne słownictwo z dziedziny, której recenzja dotyczy, a także określona wiedza (literacka, historyczna, biograficzna itp.).

Rozróżniamy trzy rodzaje recenzji:

1. Informacyjną – uświadamiającą czytelnikowi pojawienie się danego faktu. Recenzent posługuje się opisem, streszczeniem, opowiadaniem, charakterystyką itp. Powinno jednak ukazywać problemowy aspekt zjawiska.
2. Felietonowa – rozbudowana perspektywa tematyczna i problemowa.
3. Eseistyczna – szczególnie istotny będzie tutaj podmiotowy punkt widzenia, wyrażenie osobistego stosunku do przedmiotu recenzji.

Zanim przystąpimy do pisania dobrze jest:

- zastanowić nad wyborem przedmiotu recenzji
- zgromadzić informacje o dziele:
 - * autorze, tłumaczu, tytule, czasie wydania, wydawnictwie,
 - * losy dzieła po publikacji (oceny krytyków, reakcja publiczności, wznowienia),
 - * kontekst biograficzny, historyczny, kulturowy publikacji,
- ustalić adresata recenzji (czytelnika).

Teraz można przystąpić do pisania. Dla przykładu podajemy schemat, według którego można napisać recenzję:

1. Wstęp – zaczynamy od przedstawienia recenzowanego utworu i zebranych o nim informacji, a także wiadomości o jego autorze. Możemy tu też przedstawić szerszy kontekst dotyczący dzieła, autora, jego relację do innych podobnych dzieł.

2. Rozwinięcie – tutaj przedstawiamy przedmiot recenzji, jego tematykę, problematykę, główne wątki, atmosferę itp. Nie trzeba streszczać utworu (nawet lepiej tego nie robić) ani dokładnie pisać o wszystkim można wybrać konkretny aspekt, na którym się skupimy, który naszym zdaniem odda najlepiej jego charakter, przybliży całość. Nie wolno jednak ujawniać najciekawszych szczegółów (np. kto zabił w kryminale). Niech czytelnik sam do nich dotrze. Można na nie wskazać i pozostawić go w niepewności, odsyłając do oryginału.

Dobrze napisać też parę słów o kompozycji.

3. Zakończenie – w trakcie pisania możemy oceniać, ale można także wyodrębnić osobny fragment, w którym opisujemy: co stanowi zaletę, a co wadę. Należy podzielić się swoimi wrażeniami, ocenić. Jednak ocena powinna być odpowiednio uzasadniona, a nie oparta tylko na subiektywnych doznaniach.

Gdyby ktoś potrzebował dalszych wskazówek może zajrzeć do m.in. „Jak dobrze napisać” Michała Kuźniaka i Sławomira Rzepczyńskiego oraz „Warsztatów dziennikarskich” Stanisława Bortnowskiego.